

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Articulus III. vtrum Christus possit dici homo dominicus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

huius prædicationis, est vnio in persona, & consequenter relationem dicit ad illam personam, & non ad alias; nam licet per hanc propositionem, Deus est homo, non prædicetur illa relatio, sed substantia absoluta, tamen per relationem optime explicatur, cum prædicatum illud alijs personis incommuniabile sit.

ARTICVLVS II.

Utrum hæc sit vera, Homo est Deus.

101.
Locis sup.
art. 1. modus
dicitur.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod hæc sit falsa, homo est Deus. Deus enim est nomen incommunicabile: secundum quod Sapient. 13. reprehenduntur idololatre, de hoc q. hoc nomen, Deus, quod est incommunicabile, lignis & lapidibus imposuerunt. Ergo par ratione videtur esse inconueniens, quod hoc nomen, Deus, prædicetur de homine.

2. Præterea, Quicquid prædicatur de prædicato, prædicatur de subiecto. Sed hæc est vera, Deus est Pater, vel Deus est Trinitas. Si ergo hæc sit vera, homo est Deus, videtur, quod hæc etiam sit vera, homo est Pater, vel homo est Trinitas, quas quidem patet esse falsas: ergo & primam.

3. Præterea, In Psal. 80. dicitur: Non erit in te Deus recens. Sed homo est quiddam recens: non enim Christus semper fuit homo: Ergo hæc est falsa, Homo est Deus.

Sed contra est, quod dicitur Roman. 6. Ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Sed Christus secundum carnem est homo. Ergo hæc est vera, Homo est Deus.

a. Respondeo dicendum, quod, supposita veritate vtriusque naturæ, diuinæ, scilicet, & humanæ, & vniōne in persona & hypostasi, hæc est vera & propria, Homo est Deus, sicut & ista, Deus est homo. Hoc enim nomen, homo, potest supponere pro qualibet hypostasi humanæ naturæ, & ita potest supponere, per personam Filij Dei, quia dicimus esse hypostasim humanæ naturæ. Manifestum est autem, quod de persona Filij Dei verè & propriè prædicatur hoc nomen, Deus, ut in prima parte habitum est. Vnde relinquitur, quod hæc sit vera & propria, Homo est Deus.

Ad primum ergo dicendum, quod idololatre attribuebant nomen Deitatis lapidibus & lignis: secundum quod in sua natura considerantur: quia putabant in illis aliquid numinis esse. Nos autem non attribuimus nomen Deitatis Christo homini secundum humanam naturam, sed secundum suppositum æternum, quod est etiam per vniōnem suppositum humanæ naturæ, ut dictum est.

Ad secundum dicendum, quod hoc nomen, Pater, prædicatur de hoc nomine, Deus, secundum quod hoc nomen, Deus, supponit pro persona Patris: sic autem non prædicatur de persona Filij, quia persona Filij non est persona Patris. Et per consequens non oportet, quod hoc nomen, Pater, prædicetur de hoc nomine, homo, de quo prædicatur hoc nomen, Deus, in quantum ly, homo, supponit pro persona Filij.

Ad tertium dicendum, quod, licet humana natura in Christo sit quiddam recens, tamen suppositum humanæ naturæ non est recens, sed æternum. Et quia hoc nomen, Deus, non prædicatur de homine, ratione humanæ naturæ, sed ratione suppositi, non sequitur, quod ponamus Deum recentem. Sequeretur autem, si poneremus, quod homo supponit suppositum creatum, secundum quod oportet dicere eos, qui in Christo ponunt duo supposita.

COMMENTARIVS.

Affirmat D. Thomas, & est res certa, & satis in superioribus confirmata. Et tota litera articuli Fr. Suarez. Tom. 1.

A est perspicua. Possunt tamen hic moueri fere eadem dubia, quæ in præcedenti articulo tractata sunt. Sed hic minorem habent controuersiam, nam de suppositione illius subiecti, homo, parum refert, siue dicatur supponere indefinite, siue trahi à prædicato ad supponendum pro tali supposito, ut Caietanus hic docet: utroque enim modo propositio est æque vera, & prior modus videtur magis consentaneus communi vsui talium terminorum. De illo autem prædicato, Deus, non est dubium apud Catholicos, quin omnino proprie de homine Christo dicatur, & facilius de hac propositione concedi potest esse per se, saltem ratione suppositi, quia illud suppositum humanæ naturæ, ratione cuius verum est dicere, hominem esse Deum, per se & essentialiter est Deus, natura enim diuina est illi intrinseca & connaturalis, & non aduentitia, & assumpta, sicut humana.

ARTICVLVS III.

Utrum Christus possit dici homo dominicus.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod Christus possit dici homo dominicus. Dicit enim August. * in lib. 83. quæst. Monendum est, ut illa bona expectentur, quæ fuerunt in illo homine dominico. Loquitur autem de Christo. Ergo videtur, quod Christus sit homo dominicus.

2. Præterea, Sicut dominium conuenit Christo, ratione diuinæ naturæ, ita etiam humanitas pertinet ad humanam naturam. Sed Deus dicitur humanatus, ut patet per Damas. in 3. lib. * ubi dicit, quod humanatio eam, quæ ad hominem est, copulationem demonstrat. Ergo par ratione potest dici denominatiue, quod homo ille sit Dominicus.

3. Præterea, Sicut dominicus denominatiue dicitur à Domino, ita diuinus denominatiue dicitur à Deo. Sed Dion. * Christus nominat, diuinitatem Iesum. Ergo par ratione potest dici, quod Christus sit homo dominicus.

Sed contra est, quod August. dicit in lib. Retract. * Non videtur recte dicatur homo dominicus Iesus Christus, cum sit vtiq. Dominus.

a. Respondeo dicendum, quod, sicut supra dictum est, cum dicitur homo Christus Iesus, designatur suppositum æternum, quod est persona Filij Dei, propter hoc, quod est vnum suppositum vtriusque naturæ. De persona autem Filij Dei prædicatur Deus, & Dominus essentialiter, & ideo non debet prædicari denominatiue, quia hoc derogat veritati vniōnis. Vnde, cum Dominicus dicatur denominatiue à Domino, non potest verè & propriè dici, quod homo ille sit dominicus, sed magis, quod sit Dominus. Si autem per hoc, quod dicitur homo Christus Iesus, designaretur suppositum aliquod creatum, secundum illos, qui ponunt in Christo duo supposita, posset dici homo ille dominicus, in quantum assumitur ad participationem honoris diuini, sicut Nestoriani posuerunt. Et hoc etiam modo humanæ naturæ non dicitur essentialiter Dea, sed descripta: non quidem per conuersionem ipsius in diuinam naturam, sed per coniunctionem ad diuinam naturam in vna hypostasi, ut patet per Damasenum in lib. 3.

Ad primum ergo dicendum, quod Augustinus verba illa, & similia retractat in lib. Retract. Vnde post verba præmissa in lib. Retract. * subdit, Vbiunque hoc dixi, scilicet, quod Christus Iesus sit homo dominicus, dixisse me nollem, postea quippe vidi non esse dicendum. Quamuis nonnulla posset ratione defendi, quia, scilicet, posset aliquis dicere, quod dicitur homo dominicus ratione humanæ naturæ, quam significat hoc nomen, homo, non autem ratione suppositi.

B b b

Ad secundum

Ad secundum dicendum, quod illud unum suppositum, quod est humana & diuina natura, primum quidem fuit diuina natura, scilicet, ab æterno: postea autem ex tempore per incarnationem factum est suppositum humana natura. Et hac ratione dicitur humanatum, non quia assumpsit hominem, sed quia assumpsit humanam naturam. Non autem sic est conuerso, quod suppositum humana natura assumpsit diuinam naturam, unde non potest dici homo deificatus vel dominicus.

Ad tertium dicendum quod hoc nomen, diuinum, consuevit predicari, etiam de his, de quibus predicatur essentialiter hoc nomen Deus. Dicimus enim, quod diuina essentia est Deus, ratione identitatis: & quod essentia est Dei siue diuina, propter diuersum modum significandi, & Verbum diuinum, cum tamen Verbum sit Deus. Et similiter dicimus personam diuinam, sicut & personam Platonis, propter diuersum modum significandi. Sed dominicus non dicitur de his, de quibus Dominus predicatur: non enim consuevit dici, quod aliquis homo, qui est Dominus sit Dominicus. Sed illud, quod qualitercūq; est domini, dominicum dicitur: sicut dominica voluntas, vel dominica manus, vel dominica passio. Et ideo ipse homo Christus, qui est Dominus, non potest dici dominicus: sed potest caro eius dici carnis dominica, & passio eius potest dici passio dominica.

COMMENTARIUS.

Divus Thomas videtur mouisse quæstionem hanc propter Augustinum, qui interdum hac locutione vsus est, & postea illam retractauit, vt D. Thomas refert in articulo, & constat etiam ex lib. 2. de sermone Domini in monte, cap. 10. Sed non solum Augustinus ea locutione interdum vsus est, sed etiam Athanasius in expositione fidei, quæ habetur in tom. 1. & Chrysostomus in de Cruce Domini in tom. 3. & Epiphanius, hæres. 69. & in libro Ancorato post medium, & Dydimus lib. 3. de Spiritu sancto, col. 4. in 6. tom. Biblioth. sanctæ. Nihilominus D. Thomas, sequens retractionem Augustini, negat simpliciter hanc locutionem, quia Dominicus dicitur denominatiue à Domino: unde, cum Christus sit ipse Dominus, non potest verè dici Dominicus, quia per hoc importatur solum quædam habitudo ad Dominum. Circa quam rationem & sententiam obseruanda est regula supra posita de predicationibus denominatiuis, non enim omnis prædictio denominatiua repugnat huic mysterio, sed illa, quæ indicat distinctionem suppositorum, atque adeo unionem accidentalem; hoc verò prædictum, Dominicus, significat sine vlllo dubio habitudinem ad Dominum, & consequenter importat distinctionem rei sic denominatæ ab ipso Domino, unde fit, vt humanitas Christi verè possit denominari Dominica, quia est distincta à supposito. Et hoc fortasse modo locuti sunt Patres Græci, & Augustinus in prioribus locis, frequens enim apud illos est, humanitatem hominem appellare. Et idem est de passione & alijs similibus: at verò homo Christus, cum non distinguatur à supposito, quod est Dominus, non potest Dominicus appellari, quia indicatur Nestorianus error, & distinctio suppositorum. Vnde etiam Nazianzus, orat. 51. refert, etiam Apollinarem illa voce vsus esse, ipse verò subdit, Nos vero rectius Deum, & Dominum nostrum appellamus non enim hominem à Domino separamus. Addi verò potest, hæc omnia esse vera, si intelligamus, hoc nomen, Dominicus, dicere habitudinem ad ipsummet Verbum, vt reuera contingit in illa propositione iuxta communem vsum terminorum: intelligi tamen posset, hanc denominationem etiam sumi per habitudinem ad Patrem: sicut enim dicitur Christus Filius Dei propter habitudinem ad Patrem, ita etiam potest dici Filius, seu Verbum Domini, quomodo in Scriptura interdum

August.
Athanas.
Chrys.
Epiphanius.
Dydimus.

Naz.

Appellatur: ergo ratione huius habitudinis potest dici Verbum Dominicum, & Filius Dominicus, & per communicationem idiomatum homo Dominicus. Sed quia vocibus vtendum est iuxta communem vsus, cui sensus hic non est consentaneus, idè hæc locutio introductenda non est. Posset verò hic habere locum quæstio, an, saltem cum hac determinatione, in quantum homo, possit hoc prædicatum dici de Christo, sed hæc quæstio coincidet cum illa, an Christus, in quantum homo, possit dici seruus, quæ infra, q. 20. tractanda est.

Solutio ad primum simul sum articulo explicata est. Solutiones verò ad 2. & 3. in disputatione præcedenti sect. 3. tractatæ sunt.

ARTICVLVS IV.

Utrum ea, quæ conueniunt Filio hominis, possint predicari de Filio Dei, & e conuerso.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod ea, quæ sunt humana natura, non possint dici de Deo. Impossibile enim est, opposita de eodem prædicari. Sed ea, quæ sunt humana natura, sunt contraria his, quæ sunt propria Dei: Deus enim est increatus, immutabilis, & æternus: ad humanam autem naturam, pertinet, vt sit creata, temporalis, & mutabilis. Ergo ea, quæ sunt humana natura, non possunt dici de Deo.

2. Præterea, Attribuere Deo ea, quæ ad defectum pertinent, videtur derogare diuino honori, & ad blasphemiam pertinere. Sed ea, quæ sunt humana natura, defectum quandam continent, sicut pati, mori, & alia huiusmodi. Ergo videtur, quod nullo modo ea, quæ sunt humana natura, possint dici de Deo.

3. Præterea, Assumi conuenit humana natura. Non autem hoc conuenit Deo. Non ergo ea, quæ sunt humana natura, de Deo dici possunt.

Sed contra est, quod Damascenus, dicit in 3. lib. quod Dominus suscepit ea, quæ sunt carnis idiomata, id est, proprietates, dum Deus passibilis nominatur, & Deus gloria crucifixus est.

Respondeo dicendum, quod circa hanc quæstionem diuersas sunt inter Nestorianos & Catholicos. Nestoriani enim pocius, quæ dicuntur de Christo, diuidere volebant hoc modo, vt ea, quæ pertinent ad humanam naturam, non dicerentur de Deo: nec ea, quæ pertinent ad diuinam naturam, dicerentur de homine. Vnde Nestorius dixit: Si quis Dei Verbo tribuat passiones tribuere, anathema sit. Si quæ verò nomina sunt, quæ pertinere possunt ad vtramque naturam, de talibus predicabant ea, quæ sunt vtriusque nature: sicut hoc nomen, Christus, vel Dominus. Vnde concedebant Christum esse natum de Virgine, & fuisse ab æterno, non tamè dicebant, vel Deum natum de Virgine, vel hominem ab æterno fuisse. Catholicos verò posuerunt, huiusmodi, quæ dicuntur de Christo (siue secundum diuinam naturam, siue secundum humanam) dici posse tam de Deo, quam de homine. Vnde Cyrillus dicit: Si quis duabus personis seu substantijs, id est, hypostasis, eas quæ in Euangelijs, & Apostolicis conscriptis nominibus sunt, diuidit voces, vel ea, quæ de Christo à Sanctis dicuntur, vel ab ipso Christo de semetipso, & aliquas quidem ex his hominibus applicandas crediderit, aliquas verò soli Verbo deputauerit, anathema sit. Et huius ratio est, quia, cum sit eadem hypostasis vtriusque nature, eadem hypostasis supponitur nomine vtriusque nature: siue ergo dicatur homo, siue Deus, supponitur hypostasis diuina & humana natura. Et idè de homine possunt dici ea, quæ sunt diuina natura, tanquam de hypostasi diuina natura: & de Deo possunt dici ea, quæ sunt humana natura, tanquam de hypostasi humana natura. Secundum tamen, quod

* In Com.
Expositio
p. 1. ad
1. ad
1. ad